

MILJØ brevkassen

LABORANTEN 8-2009

Undervisningsmiljø

Grundskoler, gymnasier, laborantskoler og universiteter tager i denne tid hul på et nyt undervisningsår. Når det gælder arbejdsmiljøforhold adskiller uddannelsesstederne sig fra andre arbejdspladser – det er arbejdsplads for de ansatte og uddannelsessted for elever og studerende. Uddannelsesstederne har en vigtig opgave med at sikre et godt undervisningsmiljø og en undervisning, som inddrager arbejdsmiljøforhold.

Arbejdsmiljølovens udvidede område

Arbejdsmiljøloven – som administreres af Beskæftigelsesministeriet – regulerer primært arbejde for en arbejdsgiver. Det betyder, at alle ansatte på en uddannelsesinstitution er omfattet af arbejdsmiljøloven. Elever og studerende er ikke ansatte, men de er omfattet af arbejdsmiljølovens udvidede område, jfr. lovens § 2 stk. 3. Det betyder, at elever og studerende bl.a. er omfattet af reglerne

om arbejdets udførelse, stoffer og materialer samt tekniske hjælpemidler. Derimod er de ikke omfattet af arbejdsmiljøloven, når det drejer sig om teoretisk undervisning.

Elever og studerende vil også være omfattet af arbejdsmiljølovgivningen, hvis de under praktikperioder udfører arbejde, der kan sammenlignes med arbejde for en arbejdsgiver.

Generelt bør arbejdsmiljøforholdene for elever og studerende være i orden – uanset om lovgivningen ikke altid er helt

entydig. Undervisere færdes og arbejder i det samme miljø som elever og studerende. Hvis elever og studerende har et dårligt arbejdsmiljø, vil underviserne også have det.

Undervisningsmiljøloven

Alle elever og studerende i Danmark – fra børn i grundskolen til voksne på videregående uddannelser – har krav på et godt "undervisningsmiljø". Det står i undervisningsmiljøloven, som Folketinget vedtog i 2001 efter, at partierne i årevis havde diskuteret, om studerende skulle være fuldt omfattet af Arbejdsmiljøloven.

Undervisningsmiljøloven – som administreres af Undervisningsministeriet – giver elever og studerende ret til at vælge "undervisningsmiljørepræsentanter" til uddannelsesstedernes sikkerhedsudvalg, og ledelsen skal sørge for, at der laves en skriftlig "undervisningsmiljøvurdering".

Loven betød også oprettelse af Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM), der yder vejledning og rådgivning til elever og studerende, uddannelses-

Miljøbrevkassen

Har du et arbejdsmiljøproblem kan Miljøbrevkassen måske hjælpe. Du kan skrive til: miljoebrevkassen@dl-f.dk Redaktionen består af Jørgen Stage Johansen (brevkasse-redaktør), Trine Hjorth Nielsen (faglig sekretær) og Søren Kristensen (arbejdsmiljøudvalget).

steder og myndigheder i undervisningsmiljøspørgsmål.

APV og UMV

Arbejdsgivere har siden 1992 haft pligt til at gennemføre arbejdspladsvurdering (APV), og uddannelsessteder fik med undervisningsmiljøloven pligt at gennemføre undervisningsmiljøvurdering (UMV).

Indhold og form for APV og UMV minder om hinanden, men er ikke helt identiske. Konkret skal uddannelsesstedets ledelse sørge for, at der udarbejdes en skriftlig undervisningsmiljøvurdering, som omfatter det "fysiske, psykiske og æstetiske undervisningsmiljø".

Undervisningsmiljøvurderingen skal være tilgængelig på uddannelsesstedet, og den skal revideres,

Nogle eksempler på undervisningsmiljø

- **Det fysiske undervisningsmiljø** kan være indeklima, ventilationsforhold og ergonomi. Hvordan er undervisningslokalerne med hensyn til temperatur, træk, luftkvalitet, belysning, støj, pladsforhold, sidde- og arbejdsstillinger?
- **Det psykiske undervisningsmiljø** handler om de sociale og individuelle forhold, som har betydning for elever og studerendes psykiske velbefindende og trivsel. Det kan være det sociale liv, forventninger, arbejdspress og samarbejdet mellem elever/studerende, lærere og ledelse.
- **Det æstetiske undervisningsmiljø** kan være bygningernes vedligeholdelse og atmosfære, anvendte byggematerialer, udsmykning, rengøringsstandard og udearealer.

når der sker ændringer af betydning for undervisningsmiljøet, dog mindst hvert tredje år. Uddannelsesstedets ledelse skal inddrage undervisningsmiljørepræsentanterne i planlægning, gennemførelse og opfølgning af undervisningsmiljøvurderingen.

Den afsmittende effekt

Vaner er svære at ændre – derfor skal gode vaner indarbejdes fra begyndelsen. Hvis elever og studerende oplever et godt undervisningsmiljø og arbejdsmiljørigtige metoder under uddannelsen, vil det have en positiv effekt i deres efterfølgende arbejdsliv.

Dansk Center for Undervisningsmiljø har på få år – med relativ beskedne ressourcer – fået uddannelsesstederne til at sætte fokus på undervisningsmiljøet – eller det som ofte kaldes "skolemiljøet" eller "studiemiljøet".

Elevers og studerendes ret til at deltage i sikkerhedsorganisationens arbejde udnyttes aktivt nogle steder, mens aktiviteten andre steder næsten er fraværende. I uddannelsesmæssig sammenhæng må kravene i henholdsvis undervisningsmiljøloven og arbejdsmiljøloven suppleres med arbejdsmiljørelevant indhold i læse- og studieplaner. Obligatorisk og særskilt undervisning i sikkerhed og arbejdsmiljø er et af midlerne, som kan gavne arbejdsmiljøet.

For nogle faggrupper er viden og holdning til arbejdsmiljøet særlig vigtig. Det gælder de kommende arbejdsledere, som udklækkes på universiteterne, og det gælder også faggrupper med risikofyldte arbejdspladser. Laboranter har en lang og god tradition for, at arbejdsmiljø er velintegreret i uddannelsen – og på laboratoriearbejdspladser er laboranter ofte bærende i sikkerhedsarbejdet.

KILDER

- Arbejdsmiljøloven
- Undervisningsmiljøloven
- Arbejdsmiljølovgivningens anvendelse for elever i erhvervspraktik, At-meddelelse nr. 4.01.6, februar 1998
- En god skole – et godt arbejdsliv, informationsmateriale, Arbejdstilsynet
- Elevers og studerendes sikkerhed og sundhed, Arbejdstilsynet, 1996.